BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TOPSHIRIQLAR VA ELEKTRON PORTFOLIONING AHAMIYATI

Gayipov Juratbek
Tadiqoqtchi

Annotatsiya. Mazkur tezisda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda raqamli topshiriqlar va elektron portfoliodan foydalanishning pedagogik ahamiyati tahlil qilinadi. Kasbiy faoliyatga yo'naltirilgan amaliy vazifalar, o'z-o'zini baholash, refleksiya va individual rivojlanish natijalarini elektron shaklda qayd etish imkoniyatlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetentlik, raqamli topshiriq, elektron portfolio, refleksiya, pedagogik faoliyat, mustaqil ta'lim, baholash.

Kirish

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish oliy pedagogik ta'limning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Mazkur jarayon talabalarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'lash, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishni talab etadi.

Raqamli ta'lim sharoitida kasbiy rivojlanishni tashkil etish uchun amaliy topshiriqlar va elektron portfolio imkoniyatlaridan foydalanish mumkin. Ushbu vositalar talabalarning bajargan ishlarini jamlash, yutuqlarini kuzatish, kamchiliklarini aniqlash va keyingi rivojlanish yo'nalishlarini belgilashga yordam beradi.

Asosiy qism

Raqamli topshiriqlar talabalarning kasbiy faoliyatiga yaqinlashtirilgan amaliy vazifalarni elektron muhitda bajarishini nazarda tutadi. Ular pedagogik bilimlarni qo'llash, raqamli resurslar yaratish va ta'lim jarayonini rejalashtirish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Masalan, bo'lajak o'qituvchiga muayyan mavzu bo'yicha elektron dars ishlanmasi tayyorlash, interaktiv mashq yaratish, o'quvchilar bilimini baholash mezonlarini ishlab chiqish yoki pedagogik muammoga yechim taklif qilish topshirilishi mumkin. Bunday topshiriqlar talabaning nazariy bilimlarini amaliy vazifalar bilan uyg'unlashtiradi.

Raqamli topshiriqlarni ishlab chiqishda quyidagi talablarni hisobga olish maqsadga muvofiq:

topshiriqning aniq pedagogik maqsadga yo'naltirilganligi;

kasbiy faoliyat bilan bog'liqligi;

talabaning mustaqil ishlashiga imkon yaratishi;

natijalarni baholash mezonlarining oldindan belgilanishi;

bajarilgan ish bo'yicha teskari aloqa taqdim etilishi.

Elektron portfolio esa talabaning kasbiy rivojlanishiga oid materiallar va natijalarni tizimli ravishda jamlash vositasi hisoblanadi. Unga elektron dars ishlanmalari, taqdimotlar, interaktiv topshiriqlar, loyiha ishlari, o'z-o'zini baholash natijalari va refleksiv yozuvlar kiritilishi mumkin.

Elektron portfolio yordamida talaba o'z faoliyatidagi o'zgarishlarni kuzatadi, erishgan natijalarini tahlil qiladi va kelgusida rivojlantirilishi lozim bo'lgan ko'nikmalarini belgilaydi. O'qituvchi esa portfolio materiallari asosida talabaning kasbiy tayyorgarligiga doir tavsiyalar berishi mumkin.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Mazkur jarayonda refleksiya muhim o‘rin tutadi. Talaba bajarilgan topshiriqning muvaffaqiyatli jihatlari, yuzaga kelgan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish usullarini tahlil qiladi. Natijada mustaqil ta’lim, mas’uliyat va o‘z faoliyatini takomillashtirishga intilish rivojlanadi.

Elektron portfolio baholashning yagona mezoni sifatida emas, balki talabaning rivojlanish jarayonini ko‘rsatuvchi qo‘shimcha vosita sifatida qo‘llanishi lozim. Uning samaradorligi portfolio mazmuni, baholash mezonlari va pedagogik teskari aloqaning sifatiga bog‘liq.

Xulosa

Raqamli topshiriqlar va elektron portfolio bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda o‘zaro to‘ldiruvchi vositalar hisoblanadi. Raqamli topshiriqlar kasbiy ko‘nikmalarni amaliy faoliyatda shakllantirishga xizmat qilsa, elektron portfolio ushbu faoliyat natijalarini jamlash, tahlil qilish va rivojlanish dinamikasini kuzatish imkonini beradi.

Oliy pedagogik ta’lim jarayonida ushbu vositalarni tizimli qo‘llash talabalar mustaqilligini, refleksiv fikrlashini va kasbiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishga yordam beradi. Buning uchun topshiriqlar mazmunini kasbiy vazifalarga moslashtirish, baholash mezonlarini aniq belgilash va individual teskari aloqani yo‘lga qo‘yish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

Redecker, C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.

UNESCO. UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. Paris: UNESCO, 2018.

Mishra, P., Koehler, M. J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. Teachers College Record. 2006. Vol. 108(6). P. 1017–1054.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.